

Република Србија
**МИНИСТАРСТВО ЗА РАД,
ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА
И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА**
Број: 560-01-00375/2019-21
Датум: 3. јул 2019. године
Београд

ИЗВЕШТАЈ О СПРОВЕДЕНОЈ ЈАВНОЈ РАСПРАВИ О НАЦРТУ ЗАКОНА О ПРАВИМА ДЕТЕТА И ЗАШТИТНИКУ ПРАВА ДЕТЕТА

На основу члана 41. став 3. Пословника Владе („Службени гласник РС“, број 61/06 – пречишћен текст, 69/08, 88/09, 33/10, 69/10, 20/11, 37/11, 30/13 и 76/14), на предлог Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања (у даљем тексту: Министарство), Одбор за јавне службе Владе донео је Закључак 05 Број 011-5025/2019-2 од 29. маја 2019. године, којим се одређује спровођење јавне расправе у Републици Србији о Нацрту закона о правима детета и Заштитнику права детета (даље у тексту: Нацрт).

Наведеним закључком утврђен је Програм јавне расправе о Нацрту у периоду од 5. јуна до 26. јуна 2019. године. На основу тачке 6. поменутог програма, предвиђено је да ће по окончању поступка јавне расправе Министарство анализирати све примедбе, предлоге и сугестије учесника у јавној расправи и сачинити извештај о спроведеној јавној расправи о Нацрту, који ће објавити на својој интернет страници, најкасније у року од 15 дана од дана окончања јавне расправе. У вези са наведеним, надлежно Министарство подноси предвиђени извештај о реализацији јавне расправе:

I. ОПШТИ ПОДАЦИ

Јавна расправа о Нацрту реализована је у потпуности у складу са утврђеним Програмом, у периоду од 5. јуна до 26. јуна 2019. године за представнике: државних органа, јавних служби, привредне субјекте, синдикате, удружења послодаваца, стручну јавност, организације цивилног друштва и друге заинтересоване учеснике.

Текст Нацрта био је постављен на сајту Министарства (www.minrzs.gov.rs) и учесници јавне расправе су били позвани да у назначеном року доставе сугестије, предлоге, иницијативе и коментаре на e-mail адресу: socijalna.zastita@minrzs.gov.rs или писаним путем Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Београд, Немањина 22-26.

У складу са Програмом, реализовани су и округли столови у пет градова у Републици Србији, уз учешће укупно 262 лица и то:

- Београду, 5. јуна 2019. године, у просторијама Дома Народне скупштине Републике Србије (Мала пленарна сала), Трг Николе Пашића 13, уз учешће 56 лица,

- Нови Сад, 7. јун 2019. године у просторијама Градске Скупштине, Жарка Зрењанина 2, уз учешће 51 лица,
- Крагујевцу, 11. јуна 2019. године, у просторијама Скупштине Града Крагујевца, Трг слободе 3, уз учешће 65 лица,
- Новом Пазару, 12. јуна 2019. године, у просторијама Скупштине Града Новог Пазара, Стевана Немање 2 уз учешће 61. лица, и
- Нишу, 17. јуна 2019. године, у просторијама Скупштине Града Ниша, Николе Пашиће 24, уз учешће 29 лица.

II. ДИСКУСИЈА УЧЕСНИКА НА ОКРУГЛИМ СТОЛОВИМА У ОКВИРУ ЈАВНЕ РАСПРАВЕ У ПЕТ ГРАДОВА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Београд, 5. јун 2019. године

Министарство је у Београду 5. јуна 2019. године одржало први округли сто јавне расправе о Нацрту у Дому Народне скупштине. Нацрт је представљен после више годишње припреме остварене у сарадњи са домаћим и међународним експертима и као одговор Републике Србије на потребу регулисања најзначајних питања везаних за положај деце, једне од најважнијих друштвених категорија. Јавну расправу су отвориле Маја Гојковић, председница Народне скупштине Републике Србије и председница Одбора за права детета Народне Скупштине Републике Србије, проф. др Славица Ђукић Дејановић, министарка без портфеља у Влади Републике Србије и председница Савета за права детета Владе Републике Србије, и др Стана Божовић, државна секретарка у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. У радном делу јавне расправе, Нацрт је представио Драган Вулевић, посебни саветник министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, а затим је следила дискусија у коју су се укључили присутни народни посланици, представници цивилног друштва и академских кругова, родитељи и друга заинтересована лица у пуној Малој сали Дома Народне скупштине Републике Србије.

Готово једногласно је поздрављено доношење овог закона. Присутни су имали предлоге за његово унапређење, који су се односили на здравствену заштиту деце, усаглашавање правне терминологије, појачавање мера у сузбијању насиља и других негативних појава које угрожавају децу, подржали предлог да и средња школа буде обавезна, истакли да се Заштитник права детета обавезно формира и да комплементарно, а не супротстављено делује са осталим независним телима за заштиту од дискриминације и подвукли неопходност интерсекторске сарадње на свим нивоима. Конкретно:

- **Инес Церовић, Центар за права детета** – понудили су сарадњу новом Заштитнику око усаглашавања секторских закона са Законом о правима детета. Код партиципације деце треба увести и права деце као групе (учешће на локалном нивоу и сл.). Потребно је прецизирати и накнаду штете за децу жртве – фонд или нешто слично.
- **Вања Мацановић, Аутономни женски центар** – Нацрт је добар само је потребно прецизирати ко је лице за подршку детету као и ко је особа од поверења за дете нарочито за децу на смештају. Дете жртву насиља не треба посматрати одвојено од мајке жртве насиља. Оставити опцију да Заштитник права детета и Заштитник грађана могу да дају заједничке обједињене препоруке. Такође, прецизирати сарадњу да не дође до преклапања.
- **Представник Одбора за права детета** – посебно обрадити у Закону децу из руралних подручја или децу која живе на селу.
- **Љиљана Лончар, Координационо тело за РР** – недостају одредбе о искоришћавању деце у раду и изричита забрана децјег брака као једног од облика насиља.
- **СОС „Дечје село“ Србија** – у делу 5. увести термин алтернативно старање а не нега. Увести превенирање издвајања деце из породице. Алтернатива родитељском старању треба да буде алтернативно старање а не „смештај“. Променити терминологију. Поред тога, у Нацрту се користе различити термини за телесно кажњавање деце и треба се одредити за један термин – телесно, физичко или нешто друго и ускладити.

- **Јован Јовановић, НВО из Смедерева** – заштита деце у примени прописа за персоналну асистенцију као и права деце на помагала и здравствену заштиту, право на наставак лечења деце у земљи ако су се поретходно лечила у иностранству – боље дефинисати.
- **Александар Југовић, проф. Универзита** – у услове за ЗПД увести и дипл.дефектолога. Предвидети и посебно обрадити дигитално насиље и право деце на дигиталну писменост (доставиће писмено).
- **Божидар Димић, Пријатељи деце Србије** – део 4. који обрађује насиље – прецизирати ИКТ шта то значи, навести експлицитније да се овде мисли на и на медије. У члану 38. – прецизирати да се овде ради о злоупотреби од стране политичких странака.
- **Реља Пантић, Канцеларија повереника за равноправност** – да ли је увођење обавезног средњег образовања у складу са Уставом? Шта значи развијање физичких способности детета до његових крајњих граница? Прецизирати како ће се вршити надзор. Није јасна процесна позиција детета. Такође није јасно на који начин ће се прибављати мишљење детета.
- **Златко Ивановић** – у члану 16. није предвиђена заштита детета од буке.
- **Јасмина Миковић, МОДС** – треба експлицитно препознати децу жртве не само малолетничког него и принудног брака (постоји дечји, рани и принудни брак). У Закону мора експлицитно видљиво да буде уписивање деце у МКР одмах по рођењу. Ово сада спречавају неки подзаконски акти. Највећи степен радне експлоатације деце је у пољопривреди и руралним областима и то треба експлицитно препознати у Закону. Такође, обратити већи пажњу на дискриминацију с обзиром да ЛГБТ деца нису препозната као посебна група деце.
- **Мирјана Цуверовић, МОДС** – с обзиром на штетни утицај ријалити програма у члану 40. треба додати „која није у најбољем интересу детета“.
- **Драгана Стојковић, лекар из НВО** – имунизација није исто што и право на здравље. У Закону нису препозната деца оштећена вакцинацијом. Вакцинацију не треба да проверавају социјални радници.
- **Ненад Јосимов, члан синдиката медицинских сестара клинике „Лаза Лазаревић“** – у б. делу не треба ограничавати територијално право на здравље. Уврстити у Закон одредбу да детету право на лечење не сме бити територијално ограничено одн. да се лечи по месту боравка. Похвала за увођење слободе синдикалног деловања у члану 23 само што треба прецизирати радну способност детета (нпр. у складу са Законом или у складу са Конвенцијом Међународне организације рада).
- **Марија Дедовић** – апел да се у члану 16. наведе заштита детета од „штетне емисије буке.“
- **Љубица Кулица, Дечје село** – код заштите детета од отмице навести „од стране родитеља или друге особе“.

Нови Сад, 07. јун 2019. године

Министарство је у Новом Саду одржало 7. јуна 2019. године други округли сто у оквиру јавне расправе о Нацрту у Скупштини града Новог Сада у којој су учествовали представници покрајинских органа, Града Новог Сада, правосудних органа и независних тела, центара за социјални рад, представници цивилног друштва и заинтересовани родитељи, који су готово једногласно подржали доношење једног таквог закона.

Овај округли сто су отвориле др Стана Божовић, државна секретарка у Министарству, и Љиљана Коковић, помоћница градоначелника Новог Сада, а у радном делу – Драган Вулевић, посебни саветник министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, истакао је битне податке за његово доношење, односно: гарантовање и заштиту права детета у складу са одредбама Конвенције о правима детета и другим међународним уговорима које је потврдила Република Србија, успостављање јединствених критеријума и стандарда за остваривање најбољег интереса детета у свим областима живота и развоја детета и стварање услова за њихову примену, признавање права детета за највиши државни и друштвени интерес и приоритет Републике Србије, успостављање мера за остваривање и заштиту права детета и друго. Посебно је навео да се предлаже образовање независног органа који ће

промовисати права детета, унапређивати права детета, координисати рад на унапређењу и поштовању права детета и контролисати остваривање права детета, односно Заштитника права детета.

У дискусији, коју је водила др Стана Божовић, дотакнуто је доста тема и чули су се веома корисни предлози – од заштите деце од насиља, обавезног средњег образовања, положај детета у судском поступку, избора професије Заштитника права детета, а конкретно:

- **Николић Небојша из Друштва дефектолога Србије** истако је да и специјалне педагоге треба уврстити у професије, коју могу имати предвиђени помоћници заштитника права детета.

- **Малина Долић, адвокаткиња и представница удружења Право на избор и Живим за Србију** је, пре свега, сматрала да је Нацрт лош и да се њиме: не обезбеђује поштовање права детета, противустанан је, терминолошки неприхватљив. Посебно јој недостаје питање природне методе лечења и алтернативне медицине, право деце да одбију хемотерапију и да ли имају право да буду здрава, да ли ће имати могућност лечења у иностранству, а да им се због тога не одузме дечији додатак? Отворено је стала против вакцинације и тражила регистрацију деце са аутизмом и подвукла право на здраву животну средину у ситуацији када је околина у све лошијем стању. Ако дете има право на приватност, шта ћемо са болесном децом, децом која не могу да се крећу? По њој, усвајање овог закона би било равно самоубиству. Напоменула је да би дужност Заштитник права детета требало да буде и реакција у случајевима да се дете користи у политичке сврхе, као што је то било пре пар година у једној реклами.

- **Гордана Панчевић, дипломирана правница**, осврнула се на поступак промене личног имена детета, као једно од његових права и компликације у случају да је један од родитеља лишен родитељског права и сматра да се ова одреба треба допунити мером да родитељ или старатељ, у оваквим ситуацијама, може променити име или презиме детета. Такође јако је важно да један од родитељ може одвести дете на краће путовање ван земље без сагласности. Истакла је важност формирања и укључивања алиментационог фонда и да би центри за социјални рад били дужни да поднесу тужбу против родитеља ако не врши редовне уплате алиментације.

- **Милан Дакић, заменик покрајинског Заштитника грађана-Омбудсмана**, навео је да је потребно прописати сарадњу и холистички приступ свих нас и да је неопходна сарадња и координација свих институција у решавању проблема права детета, али и свих осталих права. Члан 13. подразумева да је потребно мењати остале законе да би се извршило усаглашавање и нормално функционисање.

- **Марина Попов Иветић, заштитница грађана у Новом Саду**, указала је да заштитник права детета мора бити правник, а да помоћници заштитника грађана могу бити из осталих професија.

- **Сања Миладиновић** је рекла да би овај закон требало да буде коректор свих осталих закона уз изазове, које поставља: дефинисање најбољег интереса детета јер се у томе обично крије интерес одраслих, промоције права детета и којим циљевима треба тежити. Посебно је истакла да код избора личности за заштитника права детета не треба водити рачуна и његовој струци већ о интересу детета, као и да је заштитник холистички оријентисан.

- **Бранислава Дедић** је навела да сва деца, укључујући и децу са аутизмом и дуновимсиндромом, морају бити посебно истакнута и да им се гарантују права у оквиру социјалне заштите По њеном мишљењу, 100% телесно оштећење код деце је потребно додати у овај нацрт јер би се на тај начин штитила права све деце.

- **Марија Коргић, пензионерка (претходно је 12 година била заменик покрајинског заштитника грађана-омбудсмана)**, истакла је да приликом бирања заштитника грађана није важно да особа буде правник већ да буде компетентна личност. Она сматра да су деца јако паметна и да би већ са 16. година требало да имају право гласа, те да се чланом 23 омогући и ово право деце.

- **Оливера Прокић, суткиња Апелационог суда у Новом Саду**, рекла је да би сачињавање листе којом се утврђује најбољи интерес детета олакшало рад у пракси. За материју из члана 6. став 6, истакла је да је важно да сви адвокати имају лиценцу за

поступање када је реч о о правима детета, јер ће на тај начин у породичним споровима бити више сензибилисани за одређене предмете и случајеве.

- **Ана Обрадовић из удружења Грађанска иницијатива** говорила је о чл. од 57. до 60, који се тичу здравствених мера усмерених ка деци. Сматра, стога, да члан 57. став 1. треба изменити и навести да дете има право да буде обавештено о медицинским мерама које би му се указале али не и да одлучује о томе јер постоје деца којима се то чак не може ни објаснити. С тим у вези потребно је да родитељ или законски старатељ буде тај који ће одлучити шта је најбољи интерес детета, чак и у ситуацији ако су деца старија од 15 година јер и даље нису довољно упозната са системом здравствене заштите и свим медицинским мерама.

- **Светлана Срећковић, помоћница покрајинског секретаријата за демографију и равноправност полова**, поставила је питање шта ће се догодити за две године уколико се не усагласе сви закони. Такође, да ли ће члан 4. и право на рад са 15 година остати у предложеној форми и да ли ће се водити рачуна о тешком раду и заштитити деце на селу.

Крагујевац, 11. јун 2019. године

Округли сто поводом јавне расправе о Нацрту, Министарство је одржало 11. јуна 2019. године у Скупштини Града Крагујевца. Овом догађају су присуствовали народни посланици, представници органа локалне самоуправе, запослени у школским управама и основним и средњим школама, ученици чланови Бачког парламента, представници цивилног друштва и заинтересовани родитељи. Готово сви учесници у расправи подржали доношење закона, којим ће се уредити права детета и формирање института Заштитника права детета као механизма примене овог закона. Јавну расправу су отвориле Биљана Илић Стошић, начелница Шумадијског управног округа, и др Гордана Дамњановић, чланица Градског већа за здравствену и социјалну заштиту у Крагујевцу. У радном делу јавне расправе Драган Вулевић, посебни саветник министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, коментарисао је делове Нацрта, који се, поред основних одредби и набрајања основних права детета, односе на: грађанска и политичка права, право детета на заштиту од насиља, дете у породичној средини и алтернативној нези, здравље и здравствену заштиту, социјалну сигурност и заштиту, право на образовање, слободно време и културне активности, права посебних група деце и мере заштите, институт Заштитника права детета, поступање пред Заштитником прва детета.

У дискусији, која је следила, учесници су поздравили усклађеност са европским законодавством и прихваћене међународне стандарде у Нацрту. Значајан број запослених у центрима за социјални рад истакли су потребу промене свести до које треба да доведе будући закон, али на којој треба радити и другим мерама, нарочито за спречавање насиља, као и едукација школског кадра, укључујући и рад са децом са инвалидитетом. Предложено је да се одређена права прошире и на децу средњешколског узраста, односно до 18 године живота како то предвиђа Конвенција о правима детета. Све предлоге Експертска радна група Министарства ће размотрити и радити на њиховој интеграцији у финалну верзију Нацрта, а посебно предлоге истакнуте од:

- **Михајло Кочовић, премијер Бачког парламента Прве крагујевачке гимназије**, поставио је питање коме се деца, према овом закону обраћају, упућују жалбе и да ли је овим законом предвиђено да постоји нека канцеларија за заштиту права деце на нивоу града, односно општине или само на нивоу Републике. Сматра, такође, да није прецизирано на који начин ће се бирати саветници Панела младих саветника. Дао је и предлог да се Закон примењује и на лица, која имају више од 18 година старости уколико се и даље школују у оквиру средњошколског образовања.

- У подужем обраћању, **Борис Ангеловски из Центра за права детета и психотерапеут** истако је да је главни проблем овог Нацрта, механизам примене. Центрима за социјални рад недостају психолози, посебно када се ради о случајевима насиља. Досадашњим законским решењима лица од 15 до 30 година се убрајају у категорију младих, па се поставља питање да ли ће млади преко 19 година, који се сматрају адолесцентима моћи да се обрате Заштитнику права детета. Следећа замерка се односи на избор заштитника права

детета, који, према овом нацрту, врши Народна скупштина Републике Србије, како је то случај и за сва друга независна тела, а предлог Невене Вучковић Шаховић је да избор буде вршен путем конкурса. У Образложењу Нацрта се не види да ли су млади консултовани, јер и Конвенција о правима детета у члану 12. и у Породичном закону у члан 65. стоји да ће се уважавати ставови младих када је то за њих битно. У Нацрту, механизми скоро уопште нису предвиђени, нема прописаних рестрикција, Заштитник врши промоцију, а тек у назнакама се помиње надзор, што је проблем и са постојећом институцијом Заштитника грађана, где нема санкције уколико не дође до извршења његових препорука. Није решено шта се дешава ако нека државна институција не прихвати предлог Заштитника права детета. За све одредбе, које ће се усклађивати са одредбама других закона у периоду од две године, стоји да се обавља „у складу законом“, што није довољно прецизно, па предлаже буде наведено „у складу са овим законом“. Није јасно ни на који начин ће неко из средине где је угрожено здравље услед индустријске производње позвати на право на животну средину, у члану 16. овог закона, односно није јасан механизам. Члан 28. забрана телесног кажњавања је одличан, али опет немамо предвиђене мере у случају да се овај члан прекрши, шта се дешава ако родитељи или наставници ипак телесно кажњавају децу. Члан 36, који се односи на забрану рекламирања алкохола и психо-активних супстанци, изузетно је добар, али алкохол се свугде рекламира. Исти је проблем и са чланом 37. који се односи на забрану рекламирања игара на срећу, па се поставља питање шта се дешава ако кладионице не поштују забрану да буду ближе од 450 метара од школа. Члан 40. који се односи на забрану „осталих облика злоупотребе искоришћавања деце“ пише да ће бити предвиђене законодавне мере, а не појашњава се на које мере се односи. Члан 39. односи се на заштиту деце од штетних информација, па се пита да ли ће се одредбе овог члана односе и на ријалити програме и програме са експлицитним језиком. Члан који се односи на дететов самостални пристанак са здравствену меру каже да ће бити одређен посебним законом, а не дефинише се којим то законом.

- **Зоран Веселиновић** сматра да би требало да сва деца буду равноправна, али је то тешко оствариво јер сва деца немају једнаке финансијске могућности. Потребно је водити рачуна о разликама у приступу правима деце у различитим деловима Србије. Деца у мањим местима имају тежи приступ социјалној заштити и о то треба имати на уму када се ради о примени овог закона. Предмети који се баве децом не могу да стигну на ред због постојећих капацитета. Предлог да средњешколско образовање буде обавезно нералан је захтев за средину као што је Крагујевац, јер је то велики финансијски захтев.

- **Татјана Мацура, народна посланица**, рекла је да је јако важно да се дефинишу санкције за непримењивање будућег закона, јер је примећен проблем кад је у питању примена прописа, који се односе на Заштитник грађана, који би требало да има већа овлашћења. Права детета са сметњама у развоју и са инвалидитетом би требало да имају посебну пажњу. Нацрт закона не помиње накнаду за бригу о деци са инвалидитетом која се другим законима укида. Дете са инвалидитетом би требало да има право на пратиоца, што се некад не остварује, наставници се не едукују, школе су неприступачне за децу са инвалидитетом и за то немамо прописане санкције.

- **Ђурђа Светозаревић, ученичка организација „Сопче“ Прва крагујевачка гимназија**, сматра да Нацртом није предвиђено и да ли особе које имају 18 година, али још увек иду у средњу школу, могу да уживају права предвиђена будућим законом и да се обрате Заштитнику права детета?

- **Драгана Јовановић, психолошкиња из Центра „Књегиња Љубица“**, навела је да је добро што нису предвиђене санкције, јер се све ради под присилом, без развијања свести о нечему. Важно је радити на освешћивању, кроз кампање, промотивне спотове, промоцију битних вредности како би дошло до боље примене закона.

Нови Пазар, 12. јун 2019. године

Нови округли сто јавне расправе о Нацрту, Министарство је организовало је 12. јуна 2019. године у Дому омладине у Новом Пазару пред рекордним бројем учесника у поређењу са другим местима у Републици Србији. Овом догађају су присуствовали представници

органа локалне самоуправе, запослени у школским управама и основним и средњим школама, представници цивилног друштва и заинтересовани родитељи. Сви учесници у расправи су подржали доношење закона, којим ће се уредити права детета и формирање института Заштитника права детета као механизма примене овог закона.

Јавну расправу су отворили др Стана Божовић, државна секретарка у Министарству, Небојша Симовић, заменик градоначелника Новог Пазара, и Аднан Диздаревић, директор Центра за социјални рад Нови Пазар. У уводном обраћању, др Стана Божовић је истакла да су подршка и ангажовање на пољу заштите деце од свих видова претњи са којима се у свом одрастању, васпитању и образовању суочавају, обезбеђивање њихових права и ојачавање положаја у друштву – приоритетни задаци Владе Републике Србије и ресорног министарства, односно, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, које је, извршавајући своју обавезу да сопственим активностима доприноси унапређењу и промоцији права детета, као и општој визији, коју промовише Влада Републике Србије о држави у којој се поштују људска, грађанска и политичка права – сачинило је Нацрт закона о правима детета и Заштитнику права детета. У радном делу, Драган Вулевић, посебни саветник министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, представио је сам Нацрт, а у дискусији дотакнуто је доста тема и чули су се веома корисни предлози, које ће Експертска радна група Министарства све размотрити и радити на њиховој интеграцији у финалну верзију Нацрта. С обзиром да се ове године свуда у свету обележава 30. годишњица доношења Конвенције о правима детета чији је потписник и Србија, да би најбољи начин за истицање важности права детета у нашем друштвеном животу било доношење једног оваквог закона. Поред тога, наведено је и следеће:

- **Сафета Ивковић, О.Ш. „Вук Караџић“**, дала је општу сугестију да се кроз цео Нацрт говори о правима детета али нигде се не помињу њихове обавезе, јер то доводи до, како је рекла, анархије. То је повезано са безбедношћу деце о којој брину старији.

- **Февзија Мурић, члан Градског већа за социјална питања**, навео је да је позитивна ствар код овог нацрта да се реализује концепција, контрола и координација. Нацрт не спомиње одговорност родитеља јер деца не смеју бити одговорна, већ родитељи. Постваља се питање колико родитељи посвећују своје време деци? Рад са родитељима је такође јако важан, а не само са децом. Шта радити у ситуацији када дете одлучи да искористи своје право и одбије имунизацију? Како ћемо тада реаговати?

- **Зенка Смаиловић, психолошкиња**, поставила је питање на који начин се могу пренети знања о правима детета на ученике и родитеље? Родитељи нису упознати са правима деце. Истакла је да постоји насиље у породици и насиље над децом, како ћемо пробудити свест код деце о њиховим правима? На који начин ћемо подићи самопоуздање код деце и веру да ће нека институција штитити њихова права?

- Примедба **Самере Шабановић** се односи на члан 57. и шта учинити уколико дете искористи своје право да одлучује о свом здравственом стању? Навела је да је потребно допунити закон да уколико се деси нека повреда или уколико детету позли за време часа, ученику се укаже прва помоћ без обзира на све. Такође је истакла да је у закон потребно допунити и одредбом о коришћењу мобилног телефона на часу, тј. да се мобилни телефони забране у време трајања часа.

- **Аднан Диздаревић, директор Центра за социјални рад Нови Пазар**, осврнуо се на децу без родитељског старања рекавши да су учињени велики напори у решавању овог питања али истакао да заштита права ове деце до 18 година подразумева пуну подршку, али након пунолетства нека деца и даље иду у школу, а немају могућност смештаја и тада долази до такозване „вакум зоне“. Овај пробелм се може решити или продужавањем смештаја, добијања станова или било који вид подршке државе. Истакао је и право деце на алиментацију и стварање алиментационог фонда, где би држава преузела мере гоњења родитеља у случај не плаћања алиментације. Навео је да јачањем институције система, јачање капацитета у центрима за социјални рад и координацијом могу се учинити велики кораци и напредак.

- **Рамиз Жупић**, сматра да Министарство мора да поведе рачуна о запошљавању психолога јер саветовање деце али родитеља је од изузетне важности. Укљученост деце, родитеља и наставника у едукацију и заједнички рад је предуслов за остваривање свих права.

Ниш, 17. јун 2019. године

Последњи округли сто о Нацрту, Министарство је организовало 17. јуна 2019. године у Скупштини Града Ниша. Овом догађају присуствовали су представници градских општина Ниша, чланови Већа, представници цивилног друштва и заинтересовани родитељи. Огромна већина у дискусији подржала је доношење закона, којим ће се уредити права детета и формирати институт Заштитника права детета као механизма примене овог закона.

Јавну расправу су отворили Зоран Антић, државни секретар у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, и Тијана Ђокић, градска већница.

У дискусији је дотакнуто доста тема и чули су се веома корисни предлози:

- **Марина Станковић, представница приватног сектора**, осврнула се на чл. 76–78. и имплементацију будућег закона. Расте број деце којима је потребан персонални асистент или лични пратилац, па је изразила бојазан шта ће се десити када не буде довољно персоналних асистената? Навела је и проблем рехабилитације деце и финансирања ове терапије, њен предлог је да се ова терапија финансира из буџета РС.

- **Милина Долић, адвокаткиња и представница удружења Право на избор и Живим за Србију**, која је учествовала и на округлом столу у Новом Саду, истакла је исте примедбе као и у Новом Саду.

- **Владимир Крстић, старатељ детета са посебним потребама**, рекао је да постоји повећан број деце оболеле од аутизма и деце са посебним потребама. Према његовим речима главни окидач за аутизам је ММР вакцина јер повећан број деце оболеле од аутизма јасно говори да се не ради о генетском аутизму. Безедне вакцине су предуслов за безбедан живот. Нико од лекара не потписује одговорност да ће са детеом, након примљене вакцине, све бити у реду и да неће имати неке последице. Дао је предлог да се формира тим у оквру кога ће се разговарати о овако важној теми и информисање јавности о учињеном напредку.

- **Сузана Јовановић, из Градске управе**, дала је предлог да се у чл. 6 – 8, члану 14. став 2, чл. 19, 33, 42. и 43. уведе појам „право нерођеног детета“.

- **Драгана Секулић, родитељ**, навела је да су родитељи ти који треба да одлучују у најбољем интересу детета. Физичке казне, у виду шљепкања по гузи, не треба да буду забрањене ако родитељ не може да на други начин искаже свој ауторитет. Како је рекла, обавезно вакцинисање, законом прописано, децу води у смрт јер је вакцине могу бити и са смртним исходом. Битно је да се задржи родитељско право да родитељ ако брине о интересу свог детета има право да прислушкује и надгледа своје дете. Недопустиво је, по њеном мишљењу, да физичко насиље буде у потпуности забрањено, јер мањи облик насиља је неопходан ако мало дете не схвата да је нешто опасно за њега и то упорно ради.

- **Биљана Миловић из Центра за социјални рад**, осврнула се на члан 45. и да ли ће привремени закључак о привременом смештају бити укинут, као и ко ће вршити финансирање центра за породицу и децу? Она је дала сугестију да се у члану 94. уведе и поступање по анонимним притужбама, будући да су центри за социјални рад дужни да поступе иако је пријава анонимна.

- **Бојна Куцаревић, психолошкиња**, похвалила је Нацрт, јер је препознао одговорност родитеља да информишу децу о податку да су усвојена. Она је истакла да је ово јединствена прилика да се у члан 48. уведе и старатељски смештај, како би деца у старатељском смештају била заштићена.

- **Бојана Пуцаревић - Филозофски факултет у Нишу, Департман за социјалну политику и социјални рад**, је подвукла препознавање одговорности одраслих, који су хранитељи и усвојитељи да информишу деце о њиховом пореклу. Примедба на члан 48. не помиње формално право деце у хранитељству, па није јасно да ли се закон на њих односи.

- **Љиљана Марјановић Антић, суткиња**, похвалила је Нацрт и навела да више личи на Конвенцију о правима детета. Похвалила је члан 3. и холистички приступ, и навела да се у опште одредбе уведе и начело најбољег детета на раст, живот итд. Истакла је значај

усклађивања Породичног закона са овим, јер усвајањем овог закона мора се мењати члан 65. Породичног закона, па је изузетно важно у ком се правцу иде. Неопходно је допунити одредбе које говоре о деци са сметњама у развоју јер је неопходно да сва деца буду у истој равни. Налела је да се у члану 49. потпуније уреди мишљење детета посебно код биолошког контакта са родитељима. Истакла је и важност међусекторске сарадње и коришћења холистичког приступа.

- **Милан Миленовић, Центар за социјлни рад**, похвалио је члан 32, али и цео закон истакао да је ово „прави приручник за будућност“.

III. ПРИСТИГЛИ ПРИЛОЗИ ЕЛЕКТРОНСКИМ ПУТЕМ

Како је тачком 7. Програма јавне расправе о Нацрту закона о правима детета и Заштитнику права детета, који је саставни део Закључка 05 Број: 011-5025/2019-2 од 29. маја 2019. године Одбора за јавне службе, предвиђа да се предлози, сугестије, иницијативе и коментари достављају Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања путем електронске поште на e-mail адресу: socijalna.zastita@minrzs.gov.rs или поштом на адресу Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Београд, Немањина 22-24, са напоменом: „За јавну расправу о Нацрту закона о правима детета и заштитнику права детета“. До 26. јуна 2019. године, стигло је 13 прилога:

1) **Доц. др Драгана Ћорић, Правни факултет Нови Сад:**

Доц. др Драгана Ћорић, са Правног факултета у Новом Саду, која је била учесница јавне расправе 7. јуна 2019. године у Новом Саду, доставила је своје предлоге:

- Након члана 4, обавезно уметнути члан, који гласи: „Друге дефиниције које се користе у овом закону“, где би обрадили тј. дефинисали појам Органа јавне власти (недоследно је коришћен у целом тексту нацрта и стога може изазвати забуну током примене, као и неки други термини).

- Члан 6. – Зашто је посебно истакнута судска заштита права детета? Деца се чешће сусрећу са потребом заштите у управном поступку, него у судском. Предлог: члан назвати Облици заштите права детета, ако инсистирате да остане оваква формулација шта све подразумевате под заштитом права детета. Само набрајање у оквиру члана наводи нас на то да су у питању различити видови заштите права детета, и да је судска заштита најмање заступљена, а она је извучена из контекста као најбитнија и самим тим као и најчесталија.

- У члану 7, Законски заступник се такође мора објаснити у посебном члану *Други појмови који се користе у овом закону*. Закон ће читати и неправници којима донекле мора бити разумљиво шта пише у самом закону. Колизивски заступник је термин који претходно мора бити објашњен у оквиру члана *Други појмови који се користе у овом закону* а које сам раније предложила да се уврсте у овај закон. Лоша формулација: „Ако одреде“, који органи јавне власти одређују узимање изјаве од детета? Сем полиције. Орган старатељства није орган јавне власти. Суд такође није орган јавне власти. Ако у првом делу реченице користите термин „узимање изјаве“, онда га таквим користите и у наставку члана, а не да се одједном појави „саслушање“ – дете никада не може бити саслушано, јер је то термин предвиђен за окривљена лица у кривичном поступку.

- Члан 14, а у вези са „административним мерама“ – апсолутно је нејасно какве то административне мере могу бити примењене, ваљда мислите управноправне? Какве су то административне мере и зашто су споменуте као другачије и различите од законских – произилази да нису законске односно да се незаконске?

- Члан 15, поводом „мера које омогућавају“ – Омогућавају коме, детету? Изостављен субјекат коме се нешто гарантује. Свака реченица иако се налази у оквиру сложене реченице мора имати јасно исказан субјекат или посредно указује на субјекат.

- Део трећи „Грађанска и политичка права“ – Зашто политичка права? Ни у Уставу РС нису тако дефинисано, зашто их ви овде тако називате?

- Члан 20. став 4, „Забрањено је излагање детета средствима јавног информисања у циљу остваривања предности, погодности, добити или утицаја у јавним наступима за трећа лица“ - прецизирати која су то трећа лица у смислу овог члана. Трећа лица у том смислу могу бити школе, које представљају своје најбоље ученике и врше њихову промоцију и промоцију саме школе у јавности. Ако сте желели овде да кажете да није дозвољено наступање деце у рекламним кампањама политичких странака, онда сте то требали и написати. Овако сте затворили врата промоцији најбољих ученика, примера ради, и оставили да их опет поражавају и понижавају ријалити звезде са малих екрана.

- Члан 22. став 3. – које су то ситуације у којима се може изразити приговор савести и шта он тачно значи у овом контексту? Изражам приговор савести у погледу одласка у основну школу јер се коси са принципом слободе и мог слободног изражавања мишљења?

- Члан 27. – Мучење (тортура) и лишавање слободе нису у директној вези, једно може постојати без другог, јер с емучење и тортура дешавају и у облицима вршњачког насиља трећег степена и то без лишавања слободе. Став 3. „Лишење слободе детета је мера последњег избора када алтернативне мере нису могуће или нису дале резултате и примењује се искључиво ради заштите детета, других лица и јавне безбедности и ради рехабилитације детета, најкраће могуће време и уз периодичне провере и право на жалбу“ – Верујем да су писци закона буквално превели латински термин *ultima ratio*, но он опет не би тако гласио у језички прихватљивом облику за српски језик. Прихватљив израз би гласио : последња могућност, крајња могућност, могуће када су исцрпљена сва остала претходна средства и могућности а да није дошло до побољшања. Такође, како лишавање слободе може бити повезано са рехабилитацијом детета? Лишавање слободе врше органи унутрашњих послова, а рехабилитација се спроводи у болничким или евентуално затворским установама (поправни домови и слично). Лишавање слобод еи рехабилитација су потпуно два довојена појма, из потпуно две различите области. Најкраће могуће време , пошто је у питању дете и лишавање слободе не сме да остане овако недоречено, већ мора бити прецизирано, иначе може отворити пут различитим злоупотребама. Посебно ако очекујете доношење бројних подзаконских аката за примену овог закона, примена основног закона ће бити немогућа због његове неразумљивости и контрадикторности и директне супротстављености Уставу.

- Члан 30, Органи јавне власти су до сада у тексту нацрта били представљени као органи локалне самоуправе јер су директно одговорни за доношење мера и помоћи детету на терену. Овим ставом се органи јавне власти постављају као републички органи власти јер доносе националне стратегије итд. Па постаје назамисливо да министарство за рад и социјално политику или Народна Скупштина као законодавни орган се баве сваким појединачним случајем заштите детета и његових права у пракси. У целом тексту је неуједначена употреба и терминологија назива тих органа која потиче из Увода у Право и Управног права. Да би цела конструкција овог закона била ваљана и његова примена икако могућа предлажем консултовање неког од универзитетских професора који предају ове предмете. Додати још: на нивоу локалних самоуправа о трошку државе, у оквиру већ постојећих служби или формирањем посебних мобилних тимова за заштиту деце. Подаци о овим службама и њиховим активностима и мерама морају бити јавно доступна и видљива посебно деци.

- Члан 48. став 6. – Притужбени поступак се води против припадника министарства унутрашњих послова, мислили сте на тај? Дете има право на покретање сваког поступка, генерално узев, зашто је овај посебно извучен?

- Члан 56. – Законодавне и административне мере? У неком од претходних чланова сте ставили законске и административне, сада законодавне и административне? Шта подразумевате под законодавним мерама – то су увек и само искључиво закони , националне стратегије, ратификовани међународни уговори..како се то уклапа у текст ове одредбе? Даље, и даље ми је нејасно шта подразумевате под административним мерама? Или је у питању лош превод текста иностраног решења? Довољно је рећи све мере и активности.

- Члан 63. став 2. у вези са „првенствену одговорност“ – Првенствена одговорност је колоквијалан термин, право га не користи. Предлаже другачију формулацију.

- Члан 66. став 2. - Устав Републике Србије поставља као обавезно само основно образовање.
- Члан 81. – Уједначити терминологију: починилац, учинилац или извршилац.
- Члан 107. тачка 1. – Прво и једино права. Заштита права деце је правна ствар, и не може је адекватно и стручно обављати неко ко се бавио социјалним радом. Заштитник права детета мора бити у могућности да разуме права деце која треба да штити и да разуме правне механизме које предузима у том циљу. У погледу поступка који спроводи сам Заштитник и примедби на исти, прикључујем се шримедбама које је послала Канцеларија Градског омбудсмана Града Новог Сада, као и које су изречене на јавној расправи до стране представника и Градског и Покрајинског омбудсмана.
- Члан 115. – Посебан предлог: Један од помоћника се бави превенцијом и заштитом од вршњачког насиља. Око 80 посто случајева насиља над децом у Србији проистичу из тог извора.

2) адвокат Милина Дорић, правна заступница Удружења грађана „Право на избор“ чија је председница ДР Јована Стојковић:

Сматрам да Закон о правима детета и заштитнику права детета није у сагласности ни са Уставом ни са другим Закономима ни са самим собом, сматрам да би усвајање истог било погубно за најбоље интересе детета. Закон о правима детета није потребно доносити, а може постати опасан уколико се крене у пуко језичко логичко тумачење истог.

- сматрам да је неопходно да се да аутентично тумачење Закона а посебно термина „најбољи интерес детета“ да се каже шта јесте и шта није тј. да се одреди и позитивно и негативно. Затим да се одреди значење термина „штетне традиционалне културне и религијске праксе“ шта су и шта нису. Затим шта је надрилекарство.

- Члан 17 говори о праву на достојанство, ако имамо у виду овај члан и члан 13 право на мишљење детета, да ли то значи да ће дете моћи да одбије вакцину јер ни једно дете не жели да се вакцинише?

- Члан 24 – право приступа на информације, дете има право приступа на информације које су усмерене ка промоцији добробити физичког и психичког здравља, овај члан би требао да буде добар, али пошто је у супротности са чланом 49 Закона о лековима и медицинским средствима, члан 49 из Закона о лековима и медицинским средствима би требало брисати, јер један и други члан не могу тако заједно у једном правом систему егзистирати.

- Посебан остврт направила бих на члан 47 који говори о усвојењу, ту се наводи да да ће органи јавне власти обезбедити у поступцима усвојења детета остваривање најбољег интереса детета и да ће нарочито обезбедити да се примена међудржавног усвојења детета примењује као алтернативна мера заштите детета без родитељског старања уколико му се не може обезбедити усвојење на територији Републике Србије и уколико је то у најбољем интересу детета, као и да ће органи јавне власти обезбедити да дете на које је примењено међудржавно усвојење ужива целовиту заштиту и стандарде једнаке као и у случају националног-домаћег усвојења. Поред тога прописано је и да ће органи јавне власти обезбедити да се случајевима међудржавног усвојења не остварује финансијска корист за било ког учесника у поступку. Пре свега доводим у питање уопште потребу за постојањем међудржавног усвојења, сматрајући да у Републици Србији има превише парова који не могу да имају децу (а и то треба испитати зашто младе мајке остају стерилни и млади очеви такође, ко је одговоран за то?!) а желе да усвоје децу. Дакле због чега би уопште постојала опција да страни држављани усвајају нашу децу када имамо много парова који желе да усвоје децу, и који због тога пролазе ригорозне припреме, тестове итд. а рецимо страним држављанима је тај пут до усвајања деце изузетно олакшан. И зашто се у Закону уопште спомиње да ће органи јавне власти обезбедити да се у случајевима међудржавног усвојења не остварује финансијска корист за било ког учесника у поступку, то се ваљда подразумева, или можда предлагач овог закона овим напоменама хоће да простре димну завесу како би се прикрили неки дискутабилни циљеви.

- Право детета на најбоље могуће здравље и највиши могући стандард здравствене заштите, може бити апсорбовано само као право али никако као обавеза. Дете може по члану

53 Закона имати право на здравље али никако не може имати обавезу да му се намеће вакцинација као обавеза.

3) Мрежа организација за децу Србије – МОДС:

Поздравља предлоге Нацрта закона о правима детета и Заштитнику права детета, који би требало да допринесе хармонизацији целокупног правног система у области права детета, и који има за циљ да осигура заштиту права детета у свим областима друштвеног живота за свако дете, остваривање најбољег интереса детета у свим областима уз успостављање мера за остваривање и заштиту права детета. Једина је организација, која је своје предлоге доставила на предвиђеном обрасцу:

- Додати посебан члан испред члана 18. који гласи: „Право на упис у Матичну књигу рођених и држављанство“.

- Предлог да се бришу ст. 4. и 5. у члану 18.

- У члану 29. став 2. тачка 1, додати жртве дечјег или принудног брака.

- У члану 29. би требало променити да посебне мере заштите детета ужива дете које је лишено Родитељског старања а не породичног старања, јер се деца лишена родитељског старања смештају у алтернативно старање од којих је породично старање један облик. Овако како је наведено може да се интерпретира као да посебну заштиту уживају само деца којој није обезбеђено породично старање односно деца која се смештају у институције.

- У члану 38. Заштита детета од насиља у штампаном материјалу и употребом информационах и комуникационих технологија (ИКТ) додати објашњење шта се све подразумева под ИКТ.

- У члану 39, у ставу 1. Дете има право на заштиту од информација и материјала штетних по његову добробит додати: „и у оквиру медијских, пропагандних и садржаја трећих страна.“

- У члану 40, „Дете има право на заштиту и о других облика злоупотребе и искоришћавања, у спорту, у рекламне сврхе“, потребно је додати: право на заштиту од злоупотребе у политичке и медијске сврхе, а после „или било ког другог облика искоришћавања“ додати: „који није у складу са најбољим интересом детета“.

- Део пети под називом „Дете у породичној средини и алтернативној нези“ би требало преформулисати, тако да одговара терминологији коју прописују Смернице Уједињених нација за алтернативно старање и назвати: „Дете под родитељским и алтернативним старањем“.

- Назив члана 48, „Право детета смештеног ван куће“ такође не представља одговарајући термин, будући да се односи на смештај деце у хранитељску породицу установу социјалне заштите, здравствену, заводску или другу установу, што све јесу алтернативе родитељском старању.

- У складу са претходно наведеним, члан 49. би требало да гласи „Подршка детету на алтернативном старању“. Такође, у члану 49. се наводи да се „током трајања смештаја детета (заменили да гласи „Алтернативног старања детета“) у другој породици, домском смештају, односно смештају у прихватилишту дете припрема за повратак у биолошку породицу, одлазак у другу породицу, односно за самосталан живот, у складу са породичним условима, потребама и најбољим интересима детета“. Међутим, Закон не наводи на који начин се дете припрема за самосталан живот нити какав вид подршке се обезбеђује у овом процесу (не предвиђа ни материјалну ни подршку кроз услуге). Кривни закон за област права деце би требало да дефинише на који начин ће се пружати подршка деци на алтернативном старању у процесу осамостаљивања, а пре свега да предвиди услуге подршке деци у процесу осамостаљивања.

- У члану 104. став 1, да се смањи рок за давање мишљења заштитника са 90 на 60 дана.

- У члану 53. после става 2. додати нови став који гласи „Пристап детета програму по комје се посвећује пажња појединим потребама у вези контролисања и лакшег подношења болова“.

- У члану 126, додати став 3. који гласи „У року од две године од дана ступања на снагу овог закона мора се увести поступак процене утицаја на права детета за све законске регулативе које се тичу детета.“

4) *dragansredanovic.max@gmail.com:*

Предлаже:

- У члану 26. став 2, додати тачку лј. која гласи: „отуђивање од родитеља и сродника“.

5) Група унутрашње контроле Инспекције у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања:

Користећи институт јавне расправе, Група унутрашње контроле инспекције Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, у наставку доставља сугестије и коментаре на текст Нацрта закона о правима детета и Заштитнику права детета:

- У члану 1. Нацрта, наводи де да се овим законом утврђују обавезе органа јавне власти док се даље кроз текст нацрта помињу и обавезе правних и физичких лица у вези са обавезама у поштовању права детета. Сам појам јавне власти је нејасан имајући у виду на не постоји дефиниција појмова у Нацрту, као и да се „носиоци” обавеза од члана до члана мењају, као и да „органи јавне власти” могу да пренесу своје обавезе и овлашћења на друге. На пример члан 41. Нацрта.

- У члану 2. Нацрта, понавља се садржина у тачкама 2) и 9), при чему се Заштитник права детета у једној тачци дефинише као институција а у другој као самостални и независни државни орган. Неопходно је прецизирати организациони облик Заштитника права детета, како у овом члану тако и у глави X Нацрта који се управо односи на организацију Заштитника грађана. Такође, потребно је одредити да ли су помоћници Заштитника државни службеници на положају или функционери, што ће утицати на одређивање њиховог радно-правног статуса и остваривања права по основу рада. Исто важи и за лице које ће обављати послове генералног секретара као и за стручну службу. Из Нацрта закона произилази да се ради о независном органу који се оснива по принципу Заштитника грађана, што није спорно имајући значај Заштитника права детета, али се није до краја остало доследно у погледу унутрашње организације и права лица која ће радити као помоћници Заштитника права детета, у стручној служби или као генерални секретар. Позивање на сходну примену прописа о радним односима у државним органима није довољно јасно, имајући у виду да се Закон о радним односима у државним органима („Службени гласник РС”, бр. 48/91, 66/91, 44/98 – др. закон, 49/99 - др. закон, 34/01 – др. закон, 39/02, 49/05 – УС, 79/05 – др. закон, 23/13 – УС) примењује једино на министре и државне секретаре у органима државне управе, док се на запослене у органима државне управе примењује Закон о државним службеницима, Закон о платама државних службеника и намештеника. Напомињемо да је у току реформа система плата и да је донет Закон о систему плата у јавном сектору.

- Мишљења су да је члан 5. став 2. тачка 2) и члан 30. Нацрта потребно ускладити са Законом о планском систему.

- Кроз текст Нацрта у појединим члановима се поступци у којима се одлучује о правима детета своде само на управни поступак. На пример у чл. 7. и 8. Нацрта.

- Члан 23. став 2. потребно је терминолошки ускладити са Законом о раду, а став 3. истог члана са Законом о јавном окупљању.

- У вези са чланом 75. Нацрта којим се прописује да дете има право на волонтерски рад, са навршених 15 година, напомињемо да је Законом о волонтирању прописано да лице млађе од 15 година живота може бити укључено у обављање васпитно-образовних волонтерских активности, у складу са прописима о образовању и васпитању и ратификованим међународним конвенцијама.

- Указујемо на понављање одредби у члану 86. став 3. и члану 120. Нацрта.

- Размотрити могућност да се путем јавног конкурса врши избор Заштитника права детета, односно да се кандидати пријављују на јавном конкурс који ће спроводити одбор

надлежан за права детета (претпоставка је да се ради о одбору Народне скупштине – члан 106. Нацрта).

- У члану 111. став 1. тачка 5, нејасно је како престаје дужност Заштитника испуњењем услова за пензију, имајући у виду да постоји више услова за остваривање права на пензију и да је право на остваривање пензије добровољно. Уколико се мислило да дужност Заштитника права детета престаје по сили закона навршавањем одређеног броја година потребно је то и навести. Ова сугестија је у вези са остваривањем права из радног односа, односно да ли ће се права из радног односа остваривати применом Закона о раду или применом Закона о државним службеницима или ће се утврдити „нова правила” са остваривање ових права.

- Имајући у виду да је чланом 112. став 3. тачка 3) прописано да Заштитник права детета може бити (требало би мора бити) разрешен ако је осуђен за кривично дело које га чини неподобним за обављање функције, није целисходно да исти случај буде разлог за суспензију мандата. Мишљења смо да је оправданије да то буде разлог за разрешење.

- Нејасан је институт повереника Заштитник права детета у члану 114. став 2. Нацрта, односно нејасно је да ли се ради о повереним пословима и на који начин ће се финансирати обављање ових послова.

б) Коалиција за мониторинг права детета:

Велико је задовољство што је радна група Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Републике Србије припремила Нацрт. На овај начин Влада Републике Србије показује спремност за спровођење обавеза преузетих ратификацијом међународних уговора и препорука међународних тела за људска права те посвећеност креирању окружења у којем се остварују права све деце у Републици Србији. Нацрт садржи низ прогресивних решења. Посебно се поздравља успостављање независне самосталне институције Заштитника права детета чиме би требало да се допринесе бољем остваривању права детета у пракси. Предлози су следећи:

- Члан 12. – Потребно је додатно нагласити да дете има право на поштовање његових/њених најбољих интереса.

- Члан 13. – Додати одредбу која би регулисала право деце као групе да у различитим приликама и различитим окружењима изразе своје мишљење и на тај начин буду активни актери у породици и друштву, односно у приватном и јавном животу.

- Члан 25. – Треба допунити следећим текстом:

„Забрањен је сваки облик насиља, злостављања, занемаривања, искоришћавања, продаје или трговине децом у свим срединама у којима дете борави, без обзира на узраст.

Средине у којим аје забрањен сваки облик насиља су:

1. Дом и породица;
2. Школе и друге институције у којима се пружа неки облик образовања;
3. Установе праводудног система у казним и другим институцијама;
4. Установе система социјална заштите и свим облицима алтернативне бриге о деци;
5. Установе здравственог система;
6. Радна места и сва места на којима дете обавља неке послове;
7. Локална средина у сва места у којима се врше неке услуге у заједници“.

- Члан 28. – Предлаже се одредба:

„Свако дете има право на ненасилно васпитање.

Родитељима, старатељима и другим лицима која се о детету старају или долазе у контакт са дететом забрањено је телесно кажњавање детета.

Под телесним кажњавањем подразумева се свако кажњавање, руком или неким предметом – бичем, штапом, каишем, ципелом, варјачом итд., при којем се користи физичка сила и које има за циљ да изазове изванредан степен страха, бола или нелагодности детета, ма колико да је благ. Физичко кажњавање подразумева и шутирање, дрмусиње или бацање деце, гребање, штипање, угризање, вучење за косу или ударање по ушима, приморивање деце да буду у неугодном положају, наношење опекотина, парење деце врелом водом или насилно гутање.

Свако телесно кажњавање је понижавајуће.

Забрањени су и нефизички облици кажњавања који су такође окрутни и понижавајући и којим се деца омаловажавају, понижавају, клевећу, доводе у ситуацију да испаштају за туђу кривицу, угрожавају, плаше или излажу подсмеху других.

Министарство надлежно за социјалну заштиту дужно је да развија и финансира програме за развијање компетенција родитеља за испуњавање својих родитељских дужности и решавање конфликтних ситуација у породици без насиља.“

- Члан 71. – На овом месту се морају поменути и деца без држављанства (апатриди)

- Члан 72. – Неопходно је изменити термине, јер нису у складу са терминологијом из међународних конвенција, а пре свега, „тражилац азила“, „избеглица“ и „мигрант“. Назив члана треба да гласи: „Заштита и права детета избеглице, мигранта и детета које ужива међународну заштиту“. Став 5. треба да обухвати забрану враћања (*non-refoulement*). Дечији бракови се помињу само у контексту деце миграната и избеглица, а мишљења смо да проблем дечијих бракова не треба везивати само за ову популацију деце.

7) Заштитник грађана Града Новог Сада:

Пре свега, изражава се велики значај који би имало усвајање предметног закона. Оснивање специјализоване институције која би се бавила уским кругом заштите права, као што су права детета, ће у великој мери допринети бољој заштити дечијих права. Током рада Заштитника грађана Града Новог Сада било је више ситуација у којима су нам се обраћали грађани са захтевом за заштиту права детета, али нисмо били у могућности да на адекватан начин одговоримо на захтеве грађана за заштиту права у тим ситуацијама. Сугестије и примедбе на текст Нацрта следеће су:

- Члан 2. став 1, треба уједначити дефинисију Заштитника права детета.

- Члан 8. став 5, ускладити са релевантним одредбама Закона о парничном поступку.

- Члан 42. – Шта је са правом детета да одбије одржавање личних односа?

- Члан 43. став 10. треба усагласити са чланом 63. став 2. Нацрта у вези са могућностима родитеља.

- Члан 60. став 1. – Нејасно је да ли наведено значи да дете деаје самостално пристанак само на медицинску меру коју предложи надлежни здравствени радник или се пак дете са 15 година само може обратити здравственом раднику и затражити предузимање медицинске мере за коју није потребан пристанак законског заступника (нпр. прекид трудноће, хируршке интервенције ради корекције изгледа и слично)? Ова недоумица постоји и у члану 61. став 6. Нацрта.

- Члан 61. став 2. – Ово решење није у најбољем интересу детета с обзиром да су родитељи управо ти који на најбољи могући начин штите интересе своје деце. Терет одлучивање је пребачен на здравственог радника, који није члан породице и врло често дете ни не познаје или га тек површно познаје из ординације.

- У члану 62. не би било вишак прописати и право детета да у болници буде у пратњи родитеља, старатеља или друге особе од поверења.

- Сматрамо да је члан 70. Предложен у правмо моменту када се припрема реформа школства.

- Још једна сугестија у вези са чланом 80, односно да не би било вишак да се пропише да дете има право да буде смештено у установу одговарајућег типа (притворска јединица у којој су само малолетници, затвор специјализован за малолетнике са запосленим лицима специјализованим за рад са децом).

- У члану 83. тачка 5. говори се о надлежностима Заштитника права детета, које се морају прилагодити проширеној надлежности.

- Ускладити одредбе члана 86. став 5. и члана 87. став 2.

- У члану 94. став 1. није јасно из ког разлога су комшије добиле предност у односу на организације које се специјализовано баве заштитом прва детета?

- У члану 98. преузето је решење из Закона о заштитнику грађана да је подносилац притужбе дужан да пре подношења притужбе покуша да заштити своја права у одговарајућем поступку. Мислимо да је ово решење непримењиво у поступку заштите права

детета. Пре свега јер дете није подносилац притужбе па не може да покуша да заштити своја права.

- Што се тиче члана 104. став 1, мислимо да ограничавање Заштитника права детета мора да се оконча поступак у року од 90 дана контрапродуктивно.

- У члану 107. сматрамо да би требало прописати да би Заштитник права детета требало да буде правник.

8) Покрајински заштитник грађана – омбудсман:

С обзиром на досадашњи рад и искуство у области права детета и желећи да допринесе и помогне у стварању коначног текста Нацрта, Омбудсман у прилогу овог дописа доставља преглед предлога на Нацрт. Овом приликом, Омбудсман је посебно имао у виду нужност успостављања адекватног механизма за заштиту права детета, а који је Нацртом предвиђен у облику заштитника права детета и одговарајућим овлашћењима ове институције, пре свега оним које се односе на поступање:

- У члану 94:

- након става 4. додати нови став који гласи:

„На захтев подносиоца притужбе, у нарочито оправданим случајевима и уколико је то могуће, заштитник права детета може органу на који се односи притужба да не открије идентитет подносиоца притужбе, односно дететана чију повреду права се притужба односи.“

- у ставу 5. након последње речи „детата“ брисати тачку, уместо исте ставити зарез и текст: „осим уколико то није у најбољем интересу детета“.

- У члану 99. став 2. избрисати текст: „али не након истека рока од три године“.

- У члану 100. изменити став 1. да гласи:

„Ако је у вези са повредом права детета на коју с притужба односи покренут или правноснажно окончан поступак пред судом, заштитник права детета може да поступа само у ствари за коју није прописано да је надлежан да одлучује искључиво суд и ако суд о истој ствари није донео одлуку.“

9) Ужички центар за права детета:

Ужички центар за права детета изражава велико задовољство због спремности и опредељења Владе Републике Србије и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Републике Србије за спровођење обавеза преузетих ратификацијом међународних уговора и препорука међународних тела за људска права те посвећености креирању окружења у којем се остварују права све деце у Републици Србији кроз израду и усвајање предложеног Нацрта закона. Посебно се истиче задовољство многим напредним решењима датим овим Нацртом, који рефлектују највише стандарде у остваривању и заштити права детета, а нарочито одредбама о : забрани телесног кажњавања, обавезности средњег образовања, успостављању принципа партиципације и најбољег интереса детета и успостављању независне институције Заштитника права детета:

- У члану 5. став 2. тачака 8) након речи „континуирано“, додати речи: „и систематско“, а након речи „образовање“ додати речи: „за права детета деце и професионалаца који раде са децом и за децу“.

- Након постојећих одредби из члана 68. Нацрта, додати нове ставове или након члана 56. Нацрта додати нови члан са називом „Образовање за права детета“ који гласи:

„Органи јавне власти су дужни укључити образовање за права детета за сву децу на свим нивоима образовања.

Образовање за права детета укључује учење о одредбама Конвенције о правима детета и приступу заснованом на правима.

Сврха образовања за права детета јесте да се истакне положај детета као носиоца људских права, да се повећа знање и разумевање Конвенције и изазове активно поштовање свих њених одредаба.

Образовање за права детета реализује се током редовног школовања и кроз неформално образовање и програме обуке.

Органи јавне власти и правна лица укључују образовање за права детета у обавезни наставни програм.

Органи јавне власти и правна лица су дужни укључити образовање за права детета за све професионалце који раде са децом и за децу у програме иницијалног образовања и програме стручног усавршавања“

У складу са претходним, „образовање за права детета“ је људско право детета, које има јасно дефинисан и нормативни и садржински оквир. У складу са тим ово права детета мора бити препознато овим Законом. Ми смо става да је ово питање боље уредити новим чланом, на исти начин као и питање образовања о здрављу из члана 56.

- У члану 12 додати нове ставове који гласе:

„Органи јавне власти обавезни су да покрену формални поступак процене и утврђивања најбољег интереса детета, на основу посебних стандарда и да сачине извештај о поступку из којег се види на који начин је утврђен најбољи интерес детета у свим ситуацијама које имају утицај на дете или групу деце.

Одлука заснована на принципу најбољег интереса детета подложна је ревизији, а органи јавне власти дужни су да врше периодичну проверу оправданости раније донете одлуке. Ревизија се врши на основу механизма за процену који је саставни део посебних стандарда.

Ранија одлука заснована на принципу најбољег интереса детета донета за једно дете или групу деце, не може се у целости нити у појединим деловима примењивати на друго дете или другу групу деце у сличним ситуацијама, већ се за свако дете, групу деце и за сваку ситуацију мора покренути нови поступак процене утврђивања најбољег интереса детета.

У тумачењу, процени остваривања и спровођењу мера за остваривање свих других права детета органи јавне власти примениће принцип најбољег интереса детета.“

- У члану 13. додати нови став који гласи:

„У тумачењу, процени остваривања и спровођењу мера за остваривање свих других права детета органи јавне власти примениће принцип учешћа детета у доношењу одлука.“

- У члану 69. став 1. након речи „образовања“, додати нове речи и то „и боравка у образовно-васпитним институцијама“. Исто додати у ставу 2.

- У оквиру члана 14. Нацрта, право на живот гарантује се и нерођеном детету. Како се ради о изузетно осетљивој материји, сматрамо да законски текст не сме да садржи одредбу у којој се гарантује право на живот нерођеном детету, у складу са законом, те први део ове норме треба апсолутно и неупитно изоставити. Потребно је водити се устаљеном формулацијом да су органи јавне власти дужни да утврде и примене скуп мера перинаталне и неонаталне заштите мајке и нерођеног детета. Ово тим пре што се каже да је дете људско биће од рођења до навршених 18 година (живота), па су онда ове одредбе у извесном степену колизије.

10) Аутономни женски центар, АСТРА – Акција против трговине људима и Група 484:

- У члану 3. додати нове тач. 2) и 3) које гласе:

„2) У свим активностима које се тичу детета, без обзира да ли их предузимају јавне или приватне институције, судови, административни органи или законодавна тела, најбољи интереси детета биће од првенственог значаја.

3) Закон се примењује према сваком детету које се налази под јурисдикцијом Републике Србије без икакве дискриминације.“

- Члан 26. став 2. изменити да гласи:

„Насиље над дететом, између осталог, укључује:

a. злостављање,

b. мучење,

c. прогањање,

d. занемаривање

e. телесно дисциплиновање

f. округно, нехумано или понижавајуће поступање или кажњавање,

- g. незаконито лишење слободе
 - h. одузимање малолетног лица,
 - i. држање у ропском својству
 - j. искоришћавање у раду, посебно за најтеже облике дечјег рада
 - k. принудни брак
 - l. сексуално насиље, сексуално (полно) узнемиравање и експлоатацију,
 - m. сакаћење женског полног органа
 - p. насиље учињено из такозване „части“, због културе, обичаја, религије или традиције или наговарања детета да учини таква дела
 - o. искоришћавање детета за учешће у оружаном сукобу,
 - p. друге облике искоришћавања
 - q. продају и трговину дететом
 - г. сведочење, односно излагање детета било ком облику насиља или кривичним делима извршеним према другим особама.
- У члану 27:
- став 1. мења се гласи:
„Дете не сме бити подвргнуто мучењу или нечовечном или понижавајућем поступању или кажњавању.“
 - додаје се став 4. који гласи:
„Хапшење и лишење слободе детета је мера последњег избора када алтернативне мере нису могуће или нису дале резултате и примењује се искључиво ради заштите детета, других лица и јавне безбедности и ради рехабилитације детета, најкраће могуће време и уз периодичне провере и право на жалбу.“
- Члан 29. став 1, после тачке 1. додати нову тачку 2. која гласи: „Сведочи, односно изложено је било ком облику насиља или кривичним делима извршеним према другим особама“.
- Члан 32. став 2. после тачке 5. додати нове тач. 6. и 7. које гласе:
- „6. Обезбедити да мере у поступку приликом поверавања детета и регулисању права на одржавање личних односа детета са родитељем којем није поверено у случајевима насиља буду узете у обзир, односно да права на одржавање личних односа не угрожавају права на безбедност детета и ненасилног родитеља:
 - 7. Обезбедити мере које спречавају злоупотребу појма „родитељско отуђење“ у ситуацијама када је родитељ оптужен за насиља над дететом или насиље у породици.“
- У члану 34. став 2. предвидети и посредовање као радњу извршења.
- У члану 37, додати нови став који гласи:
„Предвидети забрану родитеља да детету омогући учешће или га изложи играма на срећу.“
- Члан 41. мења се и гласи:
„Органи јавне власти предузимају све мере да подстичу физички и психолошки опоравак У БЕЗБЕДНОМ ОКРУЖЕЊУ и друштвену реинтеграцију детета које је претрпело насиље, злостављање, мучење, занемаривање или други облик окрутног, нехуманог или понижавајућег поступања или кажњавања, радну и другу експлоатацију, сексуално насиље и експлоатацију, оружани сукоб, продаје и трговине децом, детета коме се овим делима прети, детета које је сведок ових или других дела извршених према другим особама.
Опоравак и реинтеграција се омогућавају у условима који ГАРАНТУЈУ ФИЗИЧКУ И ЕМОЦИОНАЛНУ БЕЗБЕДНОСТ У ОКРУЖЕЊУ У КОЈЕМ ДЕТЕ БОРАВИ, подстичу здравље, самопоштовање и достојанство детета.
Локална самоуправа је дужна да у складу са потребама обезбеди услуге које подстичу физички и психолошки опоравак и друштвену реинтеграцију детета, УКЉУЧУЈУЋИ СПЕЦИЈАЛИЗИРАНУ ПСИХОСОЦИЈАЛНУ ПОДРШКУ ОДГОВАРАЈУЋУ УЗРАСТУ ДЕТЕТА.“
- Члан 42. мења се и гласи:
„Свако дете има право на живот и одговарајуће услове за развој у породици.

Дете има право да живи с родитељима и право да га родитељи подижу и негују пре свих других, ОСИМ УКОЛИКО ТО НИЈЕ У СУПРОТНОСТИ СА НАЈБОЉИМ ИНТЕРЕСИМА И ДОБРОБИТИ ДЕТЕТА.

Дете има право на живот у породици и кад нема родитеље, кад су родитељи из ма ког разлога спречени да живе са дететом или кад је дете одвојено од родитеља судском одлуком, смештајем у сродничку или хранитељску породицу или усвојењем, у складу са законом.

Дете има право да успостави и одржава личне односе са родитељем са којим не живи, члановима породице и другим лицима са којима га везује посебна блискост, ОСИМ УКОЛИКО ТО НИЈЕ У СУПРОТНОСТИ СА НАЈБОЉИМ ИНТЕРЕСИМА И ДОБРОБИТИ ДЕТЕТА.

Право да успостави и одржава личне односе детету се обезбеђује и у случајевима када је родитељ, члан породице или лице са којим је дете везано посебном блискошћу смештен у установу здравствене или социјалне заштите, односно казнено – поправну установу, ОСИМ АКО ТО НЕ ИДЕ НА ШТЕТУ ДОБРОБИТИ ДЕТЕТА.“

- У члану 43, став 8. мења се и гласи:

„Родитељи су дужни да штите дете од свих облика насиља, занемаривања, н експлоатације, ОД СВЕДОЧЕЊА, ОДНОСНО ИЗЛОЖЕНОСТИ БИЛО КОМ ОБЛИКУ НАСИЉА ИЛИ КРИВИЧНИХ ДЕЛА ИЗВРШЕНИХ ПРЕМА ДРУГОМ ЛИЦУ и да се уздрже од телесног кажњавања и телесног ограничавања детета, употребе физичке силе према детету и сваког другог нехуманог, понижавајућег и омаловажавајућег поступка према детету,“

- У члану 44. став 1. додаје се тачка 5) која гласи:

„5) помоћ и заштиту од занемаривања, злостављања и насиља, укључујући сведочење и изложеност било ком облику насиља, кроз подршку ненасилном родитељу.“

- У члану 48, предвидети могућност да се детету постави колизијски старалац или лице за подршку које детету пружа помоћ у независном притужбеном поступку.

- Члан 50. (Спајање породице) – Мишљења смо да овај члан није спроводљив у пракси, без уважавања и упућивања на прописе којима се у ширем смислу уређује питање кретања и боравка странаца, азила и привремене заштите, као и прописа који се односе на кретање држављана Р. Србије. Сама чињеница настајења лица у некој земљи не може бити једини параметар који ће се користити ради доношења одлуке о могућности изласка/уласка или боравка на одређеној територији, те је у том смислу важно узети у обзир и питање правног статуса, држављанства и постојања одређених мера које су према неком лицу изречене. Додатно, приликом дефинисања овог члана треба узети у обзир и богату праксу Европског суда за људска права у погледу члана 8 ЕКЉП, као и одредбе Директиве о спајању породица 2003/86/EZ и становишта Европског суда правде (у виду смерница јер Р. Србија није формално обавезана овим стандардима).

- У члан 51, додати нови став 2. који гласи:

„Дете од навршене 14. године живота може само да путује на територији Републике Србије уз сагласност оба родитеља, односно родитеља који самостално врши родитељско право или старатеља, а од 16. године без сагласности.“

- У члану 66, став 5. мења се гласи:

„Дете има право на заштиту од свих облика дискриминације, НАСИЉА, ЗЛОСРАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА, ПОНАШАЊА КОЈА ВРЕЂАЈУ УГЛЕД, ЧАСТ ИЛИ ДОСТОЈАНСТВО, кроз наставни програм и методе рада у школи и у свим другим облицима образовања.“

- У члану 68. после тачке 8. додати нову тачку 9. која гласи:

„9. РАЗВИЈАЊЕ ЈЕДНАКОСТИ ЖЕНА И МУШКАРАЦА, НЕСТЕРЕОТИПНИХ РОДНИХ УЛОГА, УЗАЈАМНОГ ПОШТОВАЊА, НЕНАСИЛНОГ РАЗРЕШЕЊА СУКОБА У МЕЂУЉУДСКИМ ОДНОСИМА, РОДНО ЗАСНОВАНОГ НАСИЉА НАД ЖЕНАМА И ПРАВА НА ЛИЧНИ ИНТЕГРИТЕТ.“

- У члану 71. брисати став 1.

- Члан 72. мења се и гласи:

„Органи јавне власти у поступку по захтеву за азил, односно стицање статуса избеглице када се он односи на дете, руководиће се најбољим интересима детета посебно имајући у виду ризике од прогона детета и чланова његове породице, насиља и злостављања детета, тортуре, регрутације у оружане снаге или групе, експлоатације и продаје или трговине, сакаћења полних органа, дечјих бракова и других штетних пракси у земљи порекла или држављанства детета.

НАДЛЕЖНИ ОРГАН У ПОСТУПКУ АЗИЛА, ДУЖАН ЈЕ ДА РИЗИКЕ ОД ПРОГОНА И ЧИЊЕЊА ОЗБИЉНЕ НЕПРАВДЕ ТУМАЧИ УЗ ДУЖНУ ПАЖЊУ УВАЖАВАЈУЋИ ЧИЊЕНИЦУ ДА ЈЕ ПОДНОСИЛАЦ ЗАХТЕВА ДЕТЕ

Орган јавне власти дужан је да у поступку за добијање азила, односно стицања статуса избеглице прибави мишљење детета, коме ће посветити дужну пажњу.

ПРИЛИКОМ ПОСТУПАЊА ПРЕМА ДЕЦИ ТРАЖИОЦИМА АЗИЛА И ДЕЦИ КОЈИМА ЈЕ ПРИЗНАТ АЗИЛ УЗИМА СЕ У ОБЗИР ДОБРОБИТ, СОЦИЈАЛНИ РАЗВОЈ И ПОРЕКЛО МАЛОЛЕТНОГ ЛИЦА, МИШЉЕЊЕ МАЛОЛЕТНОГ ЛИЦА ЗАВИСНО ОД ЊЕГОВОГ УЗРАСТА И ЗРЕЛОСТИ, НАЧЕЛО ЈЕДИНСТВА ПОРОДИЦЕ, КАО И ЗАШТИТА И БЕЗБЕДНОСТ МАЛОЛЕТНОГ ЛИЦА, ПОСЕБНО АКО ПОСТОЈИ СУМЊА ДА ЈЕ МАЛОЛЕТНО ЛИЦЕ ЖРТВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА ИЛИ ЖРТВА НАСИЉА У ПОРОДИЦИ И ДРУГИХ ОБЛИКА РОДНО ЗАСНОВАНОГ НАСИЉА.

Орган јавне власти неће вратити дете у земљу порекла или држављанства детета у случају да постоје ризици од прогона детета и чланова његове породице, насиља и злостављања детета, тортуре, регрутације у оружане снаге или групе, експлоатације и продаје или трговине, сакаћења полних органа, дечјих бракова и других штетних пракси у земљи порекла или држављанства детета.“

- После члана 72. додаје се наслов члана и нови члан који гласи:

**„ЗАБРАНА УДАЉЕЊА
ЧЛАН 73**

ДЕТЕ НЕ СМЕ БИТИ ПРОТЕРАНО ИЛИ ВРАЋЕНО НА ТЕРИТОРИЈУ ГДЕ БИ ЊЕГОВ ЖИВОТ ИЛИ СЛОБОДА БИЛИ УГРОЖЕНИ ЗБОГ ЊЕГОВЕ РАСЕ, ВЕРОИСПОВЕСТИ, НАЦИОНАЛНЕ ПРИПАДНОСТИ, ПРИПАДНОСТИ ОДРЕЂЕНОЈ ДРУШТВЕНОЈ ГРУПИ ИЛИ ПОЛИТИЧКОГ УВЕРЕЊА.

ДЕТЕ НЕ СМЕ БИТИ УДАЉЕНО НА ТЕРИТОРИЈУ НА КОЈОЈ ПОСТОЈИ РИЗИК ДА ЋЕ БИТИ ПОДВРГНУТ ИЗВРШЕЊУ СМРТНЕ КАЗНЕ, МУЧЕЊУ, НЕЧОВЕЧНОМ ИЛИ ПОНИЖАВАЈУЋЕМ ПОСТУПАЊУ ИЛИ КАЖЊАВАЊУ, ОДНОСНО ТАМО ГДЕ МУ ПРЕТИ ОЗБИЉНО КРШЕЊЕ ПРАВА ЗАЈАМЧЕНИХ УСТАВОМ.

- Члан 75. Став 4. Мења се и гласи:

„Најгори облици дечјег рада из става 3. овог члана обухватају све облике ропства, обичаје сличне ропству као што су продаја и кријумчарење деце, дужничко ропство и кметство, ПРИНУДНО ПРОСИЈАЧЕЊЕ, принудни или обавезни рад, укључујучи и регрутовање деце за учешће у оружаним сукобима, коришћење, набављање и нуђење детета ради проституције, производње порнографије и за порнографске представе, коришћење, набављање или нуђење детета за недозвољене активности, нарочито за производњу и кријумчарење дроге и сваки други рад који је по својој природи и околностима у којима се обавља штетан по здравље, безбедност или морал детета.“

- У члану 104, предвидети могућност да Заштитник права детета може, када је то одговарајуће, заједно са Заштитником грађана да издаје обједињена мишљења и препоруке.

11) СОС Дечија села Србије:

СОС Дечија села Србија поздрављају иницијативу креирања Нацрта Закона о првима детета као и успостављање институције Заштаника права детета и да би требало да буде усвојен у години када се обележава 30 година од доношења Конвенције УН о правима детета и 10 година од Смерница УН за алатрентивно старање:

- Сматрају да би у тексту Закона требало уједначити терминологију када је у питању телесно кажњавање, будући да се у тексту Нацрта помињу телесно дисциплиновање (члан 26.) и телесно кажњавање (члан 28), телесно ограничавање (члан 43.) што може да доведе до

различитих тумачења у пракси. Такође, неопходно је специфичније указати шта се подразумева под физичким или телесним кажњавањем, јер Општи коментар Комитета УН за права детета Број 8 из 2006. године дефинише телесно, односно физичко кажњавање деце: „Телесно” или „физичко” кажњавање је било које кажњавање у којем се примењује физичка сила и које има за намеру да нанесе извесан степен бола или неугодности, ма колико да је благ. „Телесно” или „физичко” кажњавање подразумева ударање деце („батине”, „шамарање”, „ударање по стражњици”) руком или неким средством – бичем, штапом, каишем, цицелом, варјачом, шутирање, дрмање или бацање деце, гребанье, штипање, угризање, вучење за косу или ударање по ушима, приморавање деце да буду у неугодном положају, наношење опекотина, парење деце врелом водом или насилно гутање.

- У члану 29. би требало указати на посебне мере заштите детета, које је лишено родитељског старања, а не породичног старања, јер се деца лишена родитељског старања смештају у алтернативно старање од којих је породично старање један облик. Овако како је наведено може да се интерпретира као да посебну заштиту уживају само деца којој није обезбеђено породично старање односно деца која се смештају у институције.

- У члану 40. треба додати и право на заштиту од злоупотребе у политичке сврхе.

- Део пети под називом: Дете у породичној средини и алтернативној нези би требало преформулисати, тако да одговара терминологији коју прописују Смернице Уједињених нација за алтернативно старање и назвати: Дете под родитељским и алтернативним старењем. Назив члана 48. „Право детета смештеног ван куће” такође не представља одговарајући термин, будући да се односи на смештај деце у хранитељску породицу, установу социјалне заштите, здравствену, заводску или другу установу, што све јесу алтернативе родитељском старању. Посебно забрињава што се у део под називом Право детета смештеног ван куће уноси одредба да „детету млађем од седам година не може бити обезбеђен домски смештај односно смештај у прихватилиште, осим уколико је у пратњи родитеља или руге особе која подиже и негује дете”. Увођење ове одреднице јасно указује да би овај члан требало да носи назив „Право детета на алтернативно старање” како би се избегла неадекватна тумачења. У складу са наведеним, члан 49. би требало да гласи „Подршка детету на алтернативном старању”. Међутим, Нацрт не наводи на који начин ће се дете припремати за самосталан живот нити какав вид подршке се обезбеђује у овом процесу (не предвиђа ни материјалну ни подршку кроз услуге). Овакав закон би морао да дефинише на који начин ће се пружати подршка деци на алтернативном старању у процесу осамостаљивања, а пре свега да предвиди услуге подршке деци у процесу осамостаљивања.

- У члану 44. уврсти и право детета и породице на услуге које превенирају издвајање деце из породице.

12) Иницијатива за права особа са менталним инвалидитетом:

Неопходно је свој деци, а посебно деци са инвалидитетом и сметњама у развоју, обезбедити услове за одрастање у породици, односно породичном окружењу, уз обезбеђивање подршке и разумних прилагођавања када је то потребно. Осим тога:

- Члану 45. став 2. мења се и гласи:

„Сметње у развоју, сиромаштво и инвалидитет детета или родитеља, као и недостатак услуга у заједници за децу са сметњама у развоју и родитеље или децу са инвалидитетом, не могу бити основ за органичење права детета да живи са родитељима.“

- У члану 48, додаје се нови став 6. који гласи:

„Детету старијем од 7 година домски смештај, односно смештај у прихватилиште, може бити обезбеђен најдуже 6 месеци, после чега се детету мора обезбедити живот у породици или породичном окружењу, укључујући хранитељство и смештај у сродничку породицу.“

- Члан 76. став 5. мења се и гласи:

„Органи јавне власти су дужни да обезбеђују доступне службе подршке родитељима, старатељима и другим физичким лицима која подижу и негују дете са сметњама у развоју и инвалидитетом, ради остваривања права детета са сметњама у развоју и инвалидитетом на

живот у породици и породичном окружењу. Неиспуњавање ове дужности, које резултира смештањем детета у установу социјалне заштите, представља дискриминацију.

- У Члану 77.:

- став 1. мења се и гласи:

„Детету са сметњама у развоју и инвалидитетом изузетно се може обезбедити домски смештај, уколико не постоје услови за живот у породици. Домски смештај обезбеђује се привремено до обезбеђивања породичног смештаја, уз периодичну проверу смештаја у складу са одредбама овог закона. Органи јавне власти су дужни да одмах по смештању детета у дом предузму хитне кораке у циљу обезбеђивања породичног смештаја.“

- додаје се нов став 2. који гласи:

„Домски смештај из става 1. овог члана, представља смештај у сваку резиденцијалну установу социјалне заштите, без обзира на њен капацитет и величину.“

- досадашњи став 2. постаје став 3. мења се и гласи:

„Сметње у развоју и инвалидитет детета или родитеља не могу бити основ за ограничење права детета да живи са родитељима. Смештање детета са сметњама у развоју и инвалидитетом у установу социјалне заштите због недостатка услуга у заједници и разумних прилагођавања представља дискриминацију.“

- досадашњи ст. 3.–5. постају ст. 4.–6.

13) Центар за примењену психологију:

Сматрамо да до побољшања у циљу достизања највишег стандарда у остваривању и заштити права детета неће довести похвале Нацрта закона ни у начелу, а ни у појединостима, иако су многе одредбе вредне хвале. Из тог разлога смо се фокусирали на оне одредбе за које мислимо да би њиховом допуном, изменом или брисањем текст Нацрта закона био додатно унапређен:

Кључне начелне примедбе:

- Непостојање механизма/механизама којим би се у пракси осигурала примена Закона о правима детета и Заштитнику права детета; Неадекватан начин избора Заштитника права детета – постојеће решење није транспарентно и неосигурава јасне критеријуме за избор најбољег кандидата односно неосигурава његову независност и самосталност односно заштићеност од политичких утицаја;
- Пренаглашавање промотивне функције омбудсмана, а истовремено су недовољно спецификоване улоге координатора, контролора, односно пре свега заштитника права деце;
- Непостојање одредби о јединственој целовитој евиденцији односно систематском прикупљању података за потребе праћење остваривања права деце, имплементацији закона, уредби, стратегија, акционих планова и конвенција као и евалуацији њихових ефеката;
- Неучествовање деце у изради Нацрта закона о правима детета и Заштитнику права детета, непартиципација деце у процедури одабира Заштитника - неуважавање мишљења и ставова деце тј. неконсултовање детета односно деце у стварима која се непосредно тичу деце;
- Непрепознавање значаја и улоге Савета за права детета Владе Републике Србије.

- У члану 2. тачка 2. после текста: „независне институције за“ изменити текст тако да гласи: „заштиту, унапређење, контролу, координацију, промоцију и остваривања права детета“.

- У члану 5. став 2. после текста „Мере за остваривање права детета обухватају:“ изменити или допунити тачке 1) - 6) које следе конкретним решењима који би садржавале информације о крајњем року за усвајање Трећег факултативног протокола на Конвенцију о правима детета о поступку поводом притужбе; рока за доношење националног плана акције за децу и начинима реализације као и обавезама усклађивања свих стратегија и других планова према том плану; дефинисање органа задруженог за координацију али и надзор над

применом права детета; јасно дефинисаним корацима и процедурама у подршци за заштиту дечјих права; дефинисање неопходних средстава, али и осталих ресурса укључујући техничке и људске; формирање целовите, свеобухватне базе, а у вези са правима детета.

- У члану 6. уместо текста „дужни су да успоставе“ навести механизам правних средстава за заштиту права детета. Дефинисати надлежности „органа јавне власти“, начине контроле примене, али и дефинисати ко је и на који начин задужен нпр. за „психолошки опоравак“.

- У члану 7. јасно дефинисати рад лица за пружање психолошке подршке без позивања на неодређене законске и подзаконске акте.

- Члан 9. став 2. – Прописати обавезу целокупној мрежи судова да јавна обавештења прилагођена деци имају идентичан садржај, са идентичним визуелним решењем и да буду објављена на идентичном месту на сајту. Поред наведеног прописати и надлежност за спровођење нпр. Председника суда.

- Члан 10. – У центрима за социјални рад установити обавезан број психолога као и других стручњака који су задужени за рад са децом односно заштитом права детета као и начине њиховог ангажовања.

- Члан 11. став 1. – Брисати овај став и заменити га чланом 21. Устава Републике Србије као и чланом 2. Конвенције о правима детета.

- У члану 12. детаљно дефинисати на који начин се прибавља „независно стручно мишљење“ и које је пружалац услуге вештачења, шта је најбољи интерес детета када о томе постоји спор, у ком временском року је неопходно такво мишљење обезбедити и како поступати у ситуацијама када једна страна не прихвата или изражава сумњу у тако дефинисан најбољи интерес детета.

- Члан 14. став 2 или брисати целокупан став или прецизније користи појмове и законске одредбе или пак веома обазриво поштујући притом сва друга права и законска решења дефинисати гарантовање права на живот нерођеном детету.

- У члану 15. став 3. јасно дефинисати начине заштите од дувана, алкохола и других штетних супстанци као и од излагања порнографији и другим штетним информацијама или пак брисати поменуте наводе. Дефинисати шта потпада под штетну традиционалну, културну и религијску праксу као и начине на који ће „органи јавне власти“ обезбедити заштиту или брисати ове ставке.

- У члан 16. брисати неозбиљне одредбе у овом члану као што је обезбеђивање заштите од ултравиолетних радијација.

- У члану 17. навести јасно по ком закону се штити право на достојанство, односно да ли се то односи на овај или неки други закон.

- У члану 18. додати на крају члана: „без одлагања и примерено узрасту“.

- Члан 19. би било пожељно допунити одредбама у вези са међународним усвојењем.

- У члану 20. после реченице: „Забрањено је излагање детета средствима јавног информисања у циљу предности, погодности, или утицаја у јавним наступима за трећа лица“ додати реченицу:

„Најстрожије се забрањује излагање детета средствима јавног информисања у предизборним активностима, страначким митинзима и скуповима, јавним догађајима као и посетама дечјим болницама и установама социјалне заштите. Забрана се односи на све функционере политичких странака чак и кад обављају дужност органа јавне власти.“

- У члану 23. навести у складу са којим законима.

- Члан 26. – Циркуларну дефиницију насиља, а која притом није ни у складу са претходним чланом заменити адекватнијим дефиницијама водећи се притом или оригиналним значењем из члана 19. Конвенције о правима детета или оном Светске здравствене организације усвојеном на Консултацији о спречавању злоупотребе деце и која је употребљена у Националној стратегији за превенцију и заштиту деце од насиља. А у којој су уместо насиља употребљени термини злоупотреба и злостављање детета који су дефинисани на следећи начин: - „Злоупотреба или злостављање детета обухвата све облике физичког, односно емоционалног злостављања, сексуалну злоупотребу, занемаривање или немаран поступак, као и комерцијалну или другу експлоатацију, што доводи до стварног или

потенцијалног нарушавања здравља детета, његовог преживљавања, развоја или достојанства у оквиру односа који укључује одговорност, поверење или моћ“.

- У члану 28. навести механизам којим би се осигурала забрана као и последице које неће водити до „одузимања детета“, већ до потребе за едукацијом и саветовањем.

- У члану 30. прецизирати који орган јавне власти осигурава бесплатну службу деци, ко ће у тој служби радити, у ком временском периоду се оснива и како ће бити финансирана.

- У члану 31. навести како се предвиђена континуирана обука спроводи, ко је спроводи, начине како се финансира и шта се дешава у ситуацијама ако неко одбије похађање.

- У члану 32. последњу реченицу: „Посебне мере заштите уређују се законом“ заменити тако што ће бити наведен закон или закони којима се уређују посебне мере заштите.

- Чл. 34. и 35. – Одредити ко обезбеђује телефонску и инернет линију, ко обезбеђује психолошки опоравак, који је начин одабира стручњака који пружају помоћ, ко је задужен да обезбеди техничку подршку и из којих средстава ће то бити финансирано. Навести и ко обезбеђује накнаду и која је висина накнаде. Прецизирати и чија је одговорност ако се касни или изостане са спровођењем ових мера?

- У члану 36. одредити начине заштите детета од употребе и злоупотребе дувана, алкохола и других ПАС. Конкретизовати мере али и одговорност.

- У члану 37:

- у ставу 2. после речи „активности детета“ брисати одредницу „у објекту организатора“.

- у ставу 5. јасно дефинисати механизам предузимања односно примене мера.

- У члану 38. тачку 5. променити тако да гласи: „излагање јавности приватних података о детету, његовој/њеној породици или средини из које потиче и аудио и видео приказа детета путем штампаног материјала и ИКТ, а који су на било који начин штетни за дете“. Неопходно је дакле заменити текст који гласи: „без сагласности детета или законског заступника“, са текстом „а који су на било који начин штетни за дете“. У претпоследњем и последњем ставу овог члана прецизирати: Ко обезбеђује телефонску и инернет линију, ко обезбеђује психолошки опоравак, који је начин одабира стручњака који пружају помоћ, ко је задужен да обезбеди техничку подршку и из којих средстава ће то бити финансирано. Навести и ко обезбеђује накнаду и која је висина накнаде. Дефинисати одговорност у случајевима изостанка или кашњења са спровођењем ових мера.

- У члану 39. навести начине како би се овим чланом Нацрта закона обезбедила заштита детета од штетних садржаја – насилног и порнографског карактера, а који се годинама у Србији несметано емитују на телевизијама и интернету односно употребом ИКТ.

- У члану 40. прецизирати органе јавне власти као и правна лица која предузимају мере заштите.

- У члану 41. прецизирати одговорност органа јавне власти односно локалне самоуправе и ускладити са ситуацијама предвиђеним чл. 34. и 35. Одредити да ли у свим ситуацијама локална самоуправа предузима мере за психолошки опоравак или је локална самоуправа то у обавези само у ситуацији из члана 41. Навести и која институција је конкретно одговорна на психолошки опоравак.

- У члану 42. став 1. после текста „право да га родитељи подижу и негују пре свих других“ додати реченицу: „Органи јавне власти ће у случају потребе пружити сву неопходну подршку породици.“

- Члан 43. – Ако се жели одговорно родитељство и могућности да се негује ненасилна комуникација и толеранција према различитостима онда је неопходно да се претходно то и научи. Из тог разлога све ове теме укључујући и репродуктивно здравље потребно је уврстити у образовни систем.

У ставу 8. испред речи „уздрже од телесног кажњавања“ уметнути реч „у потпуности“. А на крају овог става одати реченицу: „У складу са одребама Закона о правима детета и Заштитнику права детета (члановима 17, 25, 26, 28 и 29.)“.

- У члану 44. навести прецизан механизам остваривања права наведеног у овом члану као и експлицитну одговорност.

- У члан 47. навести начине обезбеђења.

- У члану 48. став 6. дефинисати начине на које дете остварује право на притужбени поступак.
- У члану 49. навести начине обезбеђивања психолошке подршке до 26. године живота. Појаснити поступке у ситуацијама кад је детету неопходна, а није му обезбеђена та иста подршка.
- У члану 53. неопходно је прописати обавезу, дефинисати форму предмета и рок за увођење у школски систем образовање детета о темама које се односе на ризике по ментално здравље, теме из области сексуалног и репродуктивног здравља, планирању породице.
- У члану 54.
 - став 1:
 - тачка 3. навести начине обезбеђивања довољног броја здравствених радника посебно едукованих у области комуникацијских вештина, права детета, заштите деце од насиља и занемаривања и на које начине ће они бити едуковани,
 - тачка 5. Јасно нагласити да ли отклањање географских баријера подразумева и слободан одабир терцијарне здравствене установе за лечење деце,
 - став 2:
 - тачка 2. дефинисати начине праћења стања и предузимања мера, а у вези са менталним здрављем деце,
 - тачка 3. установити механизме обезбеђивања информација родитељима о здравственим ризицима укључујући и злоупотребу алкохола или ПАС, односно одговорном родитељству.
- У члану 55. навести ко осигурава доступна и поверљива саветовалишта за децу и адолесценте нпр. из области менталног здравља. Дефинисати и одговорност за обезбеђивање ресурса (техничких, организационих, стручних, финансијских). Прецизирати начине обезбеђивања да таква саветовалишта буду омогућена и у другим местима осим Београда, Новог Сада и Ниша (у местима где нема ни института за ментално здравље, ни студентских поликлиника, а ни других служби које имају довољан број стручних кадрова за ове потребе).
- У члану 56. став 3. променити став и уместо реченице у пасиву недвосмислено и јасно навести рок кад ће овако значајна новина бити уведена у наставни програм. Навести и садржај, као и јасну одговорност за увођење.
- Чл. 57.– 61. – Преформулисати ових пет чланова водећи притом рачуна о јасном дефинисању броја година кад се стиче право о самосталном одлучивању детета (са навршених 15 или кад је дете старије од 15); међусобној усклађености одредби чланова (кад је реч о разматрању дечијег мишљења насупрот прихватања самосталне одлуке детета); дефинисању шта је најбољи интерес детета; како се одређује најбољи интерес детета и ко одређује најбољи интерес детета. Све ово неопходно је ускладити са постојећим законом као што је Закон о правима пацијената или ако се тежи новим одредбама онда је неопходно јасно их нагласити како би се потом одредбе у Закону о правима пацијената ускладиле са њима. Прецизирати и са којим се законом остале ставке усклађују. Требало би тежити решењу да одлуку о најбољем интересу детета доноси или етички одбор или лекарски конзилујум односно конзилујум одговарајућих стручњака ако је реч о одлукама из домена менталног здравља детета. Ово је поготову значајно, јер не постоје процедуре и критеријуми којима се пружају смернице свим релевантним здравственим лицима за одређивање најбољег интереса. Кад је реч о одлукама из домена здравља, а које могу да имају дугорочне или чак потенцијално опасне последице за дете (различите хирушке интервенције поготову из домена естетске и реконструктивне хирургије) неопходно је увођење одредби које би прописивале обавезу консултовања психолога. Али тако да се ни на који начин не угрожавају права детета али ни етички кодекс по коме психолози делују. Кроз неку врсту тзв. вођене партиципације психолог би дету помогао да процени потенцијалну добит, ризике али и негативне последице одређене акције, помогао детету да разуме алтернативне могућности.
- У члану 62. став 2. детаљно дефинисати ко пружа психосоцијалну помоћ и подршку деци током болничког лечења и које претходне квалификације мора да поседује.

- У члану 64. дефинисати мере неодложне интервенције или закон који исте прописује.
- Члан 66. – Одредница о обавезном средњошколском образовању је противна члану 71. Устава Републике Србије и као таква мора да се брише. И да није противна Уставу оваква обавезујућа одредба не само да не решава основне узроке непохађања средње школе и одустајања од школовања, већ ствара нове.
- У члану 67. тачка 3. навести јасне мере које органи власти предузимају како би се обезбедило редовно школовање и смањила стопа напуштања тј. прекидања школовања.
- У члану 70. назначити органе власти и на који начин као и у складу са којим законом обезбеђују оставаривање права из овог члана.
- У члану 71:
 - став 2. прецирати ко пружа психосоцијалну подршку, у ком обиму, на који начин, ко сачињава тимове за пружање подршке, како се они финансирају, да ли су тимови мобилни или делују само у званичним центрима за азил,
 - став 3. После речи „лишено слободе“ а пре „због нерешеног боравишног статуса“ брисати реч „искључиво“.
- Члан 73. став 5. мења се тако да се прописује обавеза ефикасног изучавања српског језика (наставу би водили професори српског језика) као обавезног предмета али и културе и историје Србије, као и знања о толеранцији.
- У члану 74. на крају члана после речи „забрањено је“ заменити запету тачком. А део који следи тј. речи „изузев у случајевима предвиђеним посебним законом“ брисати.
- Члан 75. – Обезбедити механизам којим би се заштитило дете од обављања послова који представљају ризик по здравље. Навести по ком закону се врши заштита детета.
- У члану 78. прописати који органи јавне власти су дужни да детету са сметњама у развоју обезбеде услове за образовање као и прилагођене образовне материјале, али и ко обезбеђује асистенцију детету и из којих извора се финансира.
- У члану 80. тачка 11. поред посебно обученог полицајца неопходно је прописати обавезно присуство психолога на саслушању детета.
- У члану 82. преформулисати одредбе о коришћењу оружја односно руковању и употреби како се деци не би због уопштености истих забранило бављење олимпијским спортом – спортским стрељаштвом. Постојеће решење би рад регистрованих спортских клубова, па чак и целокупан стрељачки савез изједначило са нелегалним војним камповима и парамилитарним организацијама. Неопходно је и ускладити овај члан са чланом 41. како би се потпуно дефинисала надлежност за пружање помоћи на релацији органи јавне власти – само локална самоуправа. Експлицитно навести начине пружања психосоцијалне помоћи.
- Чл. 83. и 84. допунити одредбама о контроли и надзору како би се проширила овлашћења Заштитника права детета, а са циљем да се на најбољи могући начин оствари заштита и најбољи интерес детета. Овлашћења, али и сам назив проширити и на младе тј. Заштитник права детета и младих како би и њима нпр. у току школовања омбудсман могао да пружи заштиту.
- У члану 85. одредити рок у ком Влада као и Народна скупштина разматрају иницијативе које подноси Заштитник права детета. Установити обавезу Влади да се придржава мишљења Заштитника права детета у вези са нацртима и предлозима закона, ако се њима уређују питања од значаја за права детета.
- У члану 86. став 3. брисати став 3. овог члана и члан 120.
- У члану 87. брисати текст: „Извештај Заштитника се прима к знању“. Егзактно навести рокове у којима Народна скупштина мора да одговори на захтеве за јавном расправом о посебним извештајима као и рокове у којима усваја извештаје.
- Чл. 89. и 90. – Обезбедити механизам остваривања мера заштите као и спречавања штетних поступака којима се угрожавају права и интереси детета. Омогућити вршење надзора над радом органа и лица.
- У члану 91:
 - став 1. после речи „без обзира на степен њихове тајности“ уместо запете ставити тачку. Брисати : „осим када је то у супротности са законом“,
 - став 2. брисати цео став.

- У члану 98. брисати ст. 1 и 2.
- У члану 99. став 2. брисати: „али не и након рока од три године.“
- Члан 100. – У ситуацијама кад поступак предуго траје или кад има битних одредби повреде права односно самог поступка Заштитнику права детета би се морао предвидети односно омогућити бар одређени степен интервенције.
- У члану 103. став 3. заменити реч „по потреби“ са речју „увек“. А после речи „стручњак дечији психолог“ додати текст: „осим у ситуацији кад је Заштитник права детета дечији психолог“.
- У члану 104. став 2. реч „препоручује“ се мења речју „налаже“.
- Члан 105. – Поред обавештавања јаности неопходан је механизам којим би се обезбедиле мере извршења.
- Члан 106. мења се и гласи:
„Заштитник права детета бира се на јавном конкурс на основу унапред дефинисаних јасних критеријума. Целокупан избор, начин бодовања за избор најбољег кандидата као и сви подаци (осим података који уживају заштиту на основу Закона о заштити података о личности) су јавно доступни.
Избор најбољег кандидата потврђује Народна скупштина.“
- У члану 107. допунити:
 - тачку 2. јасним критеријумима, а који се тичу непосредног рада са децом или у вези деце односно дечјих права,
 - тачку 3. прецизирањем стручних квалитета, односно компетенција које морају бити у вези са радом са децом или у вези са дечјим правима,
 - тачку 4. да кандидат за Заштитника права детета у периоду од три године није био кандидат политичке странке на било ком нивоу избора, да у истом периоду није био донатор странке или да као експерт, односно да као члан није учествовао у раду било ког тела политичке странке или правног лица које је у непосредној вези са политичком странком,
 - тачку 5. захтевом да није кривично и правно осуђиван, али и да није кршио професионалне и етичке стандарде. Поред наведеног као елиминаторни критеријум се уводи непоступање по препоруци или решењу независне институције одосно независних државних тела.
- Члан 109. став 2. опунити реченицом: „и мора бити у потпуности завршен пре истека мандата ранијег Заштитника“.
- У члану 110. текст заклетве изменити тако да гласи:
„Заклињем се да ћу своју дужност обављати одговорно, непристрасно и независно, у складу са Уставом и законом, и да ћу савесно радити на заштити, унапређењу и промоцији права детета. Полазећи од права на живот, опстанак и развој сваког детета у свим активностима и поступцима руководићу се принципима недискриминације и најбољих интереса детета, и кад год је то могуће уважавајући мишљење детета о чијем се праву одлучује.“
- У члану 112. изменити реченицу: „Заштитник права детета има право да се на седници Народне скупштине на којој се одлучује о његовом разрешењу обрати народним посланицима“ тако да гласи: „Заштитник права детета има право да се на седници Одбора на којој се одлучује о предлогу његовог разрешења као и седници Народне скупштине на којој се одлучује о његовом разрешењу обрати народним посланицима.“
- Члан 115. допунити одредбама да услови јавног конкурса за избор помоћника морају бити идентични условима конкурса за избор Заштитника права детета дефинисаним у члану 106.
- Члан 116. допунити одредбама да услови за избор помоћника морају бити идентични (осим година искуства) условима за избор Заштитника права детета дефинисаним у члану 107. Последњу реченицу у члану 116.: „Најмање један помоћник Заштитника права детета мора да буде дипломирани правник“ допунити реченицом „у случају да Заштитник права детета није дипломирани правник“.

Додати став који гласи.

„У случају да Заштеник права детета није психолог, најмање један помоћник Заштитника права детета мора да буде дечији психолог.“

- Члан 120. преформулисати у складу са предложеним изменама у члану 86.
- Члан 121. изменити тако да се прописује обавеза Влади о обезбеђивању неопходних средстава.
- Члан 126. допунити ставом:
„Најкасније у року од 2 године од дана ступања на снагу овог закона биће донет Закон о ратификацији Факултативног протокола о комуникацијским процедурама уз Конвенцију о правима детета.“